

Megjelenik e lap minden Vasárnap és Csütörtökön. Előfizetni minden es. k. postahivatalnál, a lapok kiadó hivatalához címrendőlevelekben. Ár a évi negyven 3, félre 6, évre 12 pengő forint.

A lap szellemi ügyeit illető közlemények a szerkesztőséghez utasítandók.

SZERKESZTŐI SZÁLLÁS:

A Szentegyházutczában, a Kendefi háznál, 487. szám alatt.

KOLOZSVÁRI KÖZLÖNY.

(HARMADIK ÉVI FOLYAM.)

Hirdetések minden négy hasábol egy sor után 4 pkrót közzétettnek; folytonos hirdetések 15 pkr. elengedtetik. Mindenik hirdetésre 15 pkr. bélyegdíj előre befizetendő.

A lap anyagi ügyeit érdeklik: u. m. előfizetés, hirdetések, reklamatok sat. a kiadó hivatalhoz utasítandók.

KIADO - HIVATAL:

A Központozásban, STEIN könyvkereskedésében.

IRÁNY ÉS JELENSÉGEK

Hol nemzetiségünk még bármely parányi nyilvános lélekzetet vehet, az ez idők szerint tagadhatatlan az irodalmi tér. Alig lehetett egykor azt hinni, hogy nemzeti nyelvünk előharcosai akkor, midőn irodalmunk megalapulásának magvát hintették el, abban egy oly nemzeti létezés alapját veték meg, mely egyedül képes valaha megbirkózni a nemzetiség érdekei mellett, az idők viszonyaitól függetlenül.

Mint a szó az emberi, úgy az irodalom a nemzeti értelem kifejezése, s ha a nyomorult eszkimó csak tizig tud számolni, sorsa az, hogy egy rén szarvas adja meg minden életképeit, s a jéghegyek sivatagai közt tengesse át nyomoru életét; míg a fejlettebb nemzetek életrealitása útát tör a világtársadalomba, s a jólét ösztönét, s az önérték büszkeségét költi fel.

Nyelvünk, mint elásott kincs, hevert, melyet századok viszonyaitól alatt saját gazdaja is kezdett elfeledni. De igyekezetes századunk kiásta azt, s e kincsen nagy multunk, s őskorunk magas értelmi kifejlésének irataira ismerünk, mely önként megmagyarázza a legtudatlanabb közsorsu magyarok is józan okosságát.

Az a kérdés: mennyire tudunk az irodalmi téren egyetérteni, mennyire koszoruzza itteni munkásságunkat a közös részvét, s bizalom; a pártoskodás, mely e nemzet politikai s harci életében örökös szerencsétlenség volt, mennyire uralkodik az irodalom, a műveltség szellemi terén?

E részben örömmel nézünk szét Erdélyen, hol, úgy látszik, naponként mindinkább az eszmék és irány egysége kezd feltűnni, hol a régi s egykor meglehetősen heves pártok értelme elenyészett, a haza közös és vált igényeinek határozottsága és életfontossága előtt. És ez eredmény a legjobban felfogásra mutat.

Miután a régi pártok valódi értelme megszűnt, melyekben a nemzet önmagával versenyzett, s az uralkodó Fölségnek Magyarhon kormányzó hercegéhez tett leg-

utóbbi legfelsőbb nyilatkozata a birodalom újabb alapszervezetét, mint tény, elismerni parancsolta; a magyarok többé nem egymással, hanem a birodalom többi népeivel kell versenyezni, oly népekkel pedig, melyek vagy german, vagy román, vagy szláv fajúak. Az elsőnek erejét, nemzetiségét az új institutok otthonisága, a kiválasztott status-nyelv, s ezen szerencsés előnyökön kívül Közép-Európa nagy german nemzetiségének roppant irodalma s tudományos sága védelmezi; a második mellett az európai diplomácia feltűnő hajlandóságai, a tengerek és folyamtorkolatok mellett szerencsés elhelyezkedés, s egy nagy részének (az olasz tartományokat érve) magas kifejlődése a képző művészetben, historiai fényes emlékei, s ma is önálló királyságokali vérrokonsága kölcsönöz fényt s nemzeti jelentőséget; míg a harmadik, a szláv, habár se kitűnő multtal, se kitűnő műveltséggel nem kérédik, de fiatal Herculese az a jövőnek, mely egy európai leghatalmasb dynastia rokonszenvére számít, s mely közé csak egy kis keleti elem, egy betegnek állított birodalom van még beékelve, hogy árjával fél Európát el ne borítsa, s e szerint ezen nemzetiségnek roppant numerica quantitása, áll biztosításul.

Mindezekkel szembe mit birunk mi magyarok? egy földterületet ugyan, mely legjelentékenyebb a birodalomban; egy népszámot ugyan s népet, mely jelentékeny és erős volt huzamos ideig egy dicső külön monarchiát fentartani, s egy időben Európa középpontjává tenni Budát; négy nagy s két kisebb folyót, melyen a gőzhajók részint már usznak, részint uszhatnak; de az associatióra törekvő nemzetek közt semmi vérrokonságot, s a birodalom alkotmányában semmi, a többi jobbra-balra rokonszenvező népek irányában kiváló biztosítékot. Annyit igaz birunk, mint a többi népek, a german fajúaknál kívül; de míg a többi nemzetiségek sorsát nagy birodalmak fajrokonszenve garantirozza; nekünk minden biztosítékunk királyi koronának lényében és saját nemzeti erőnkben s szíjasságunkban áll. Ezt mindig szem előtt kell tart-

tanunk a nélkül, hogy csüggednénk. Bárha vannak hátrányaink, de birunk előnyökkel is, s nincs okunk a versenytől rettegni; a csataterén és a civilisatio terén is egyaránt kiállottuk a próbát; erőnk és szellemünk által a világ népeinek barátságos rokonszenvét birtuk mindenha. Közép-Európa tapasztalásából tudja, hogy éjszak és nyugat almaiellen erős szövetsége a magyar; anyagi s szellemi részvétünk a katolicizmust és protestantizmust egyaránt gyarapítja, s fényes rokonszenveket vonz nemzeti existenciánkhoz.

De mindezen előnyeink, szembe a más birodalmi népfajok előnyeivel, csak addig állhatnak biztosításunkul, a míg nemzeti erőnköt összevetve, elfoglalva tartjuk azon egész tért, melyet az uralkodó Fölség a nemzetiségek egyenlő kormányzásának kimondott elve szerint minden nemzetre nézve éppen általa betöltendőnek fen hagyott.

E célra pedig szükséges, hogy minden anyagi és szellemi erőnkkel egyetértve közremunkáljunk.

Az apathia, mely a békületlenség látzata mellett, a kiskorú képzelet előtt magára játszhajta a hazafiság, a bus magyarság, színél, ezen utolsó mérfoka a vis inertia-nek minket meg nem védhet. Sőt temmi se elég kasztok, pártok, vagy felekezetek érdekében. A vis inertia csak ott mehet, hol végbiztosítékul megdönthetetlen alapintézmények állanak a háttérben; a tett egyesek s osztályok érdekében csak ott érvényes a közjó, hol mindenki tehet, saját érdekeit képviselve a kormányzatban; de hol ezen kellékek hiányzanak, ott az apathia bün, az erők szétszaggatása tappintatlanság.

Ezen utóbbi észrevételekkel azonban mirészen se vonatkozhatom Erdélyre. Erdély ismert publicistái pártkülönbség nélkül állanak az irodalom és tettek terén, a szerint, a mint állottak, s egy sincsen, ki örömet ne szentelje napjait hazája előhaladásának. Erdély értelmesb osztálya örömet olvas és akar baladni az oekonomiai reorganisatio terén; beolvastja figyelmét, részvétét Magyarország érdekeibe; s a köz-

anyánál a köznemzetiségnek, meghozza áldozatait. És nem késik a nép maga is, ha egyénileg kevésbé ugyan, de közsélig biztosítani előhaladását. A vásárhelyi, udvarhelyi, csiksomlyói tanodákra temérdek magyar község hozott fényes áldozatokat, s kedves jelenségnek tekintjük azt, hogy Háromszékről, Marosszékről és Tasnád vidékéről szép számú községek nevét látjuk lapunk előfizetői közt, miből azon örvendentes jövőt jósoljuk, hogy nemsokára hazánkban alakulni kezdnek a közséi könyvtárak, s jó felfogásu népünk a hasznos és életre szükséges olvasmányokat nem fogja sokáig nélkülözni.

Adja Isten, hogy az egész magyar nemzet ilyen legyen. Dózsa D.

KÜL- ÉS BELFÖLDI LEVELEZÉS.

Brusza, (Kis-Azsiában) jan. 1-én 1858.*— Mindenekelőtt szerencsés és boldog új évet kívánok, ezen évszámot először ezen levélre írom le, e levél távol levő honomat meglátandja, légyen az általa üdvözölve, vigye az eldvikívánatait a távolban vadorló fiának, kinek szünt és nem szűnend meg szent nevét imádkolag mondani ki, ki csak akkor leand újra elégtelt és boldog, ha annak szent halmain leborulhat.

Itt vagyok újból, s újból ígérem, hogy a legközelebb időn megküldendém bruszaí utam leírását, de nem ezen, hanem a nyár végén tett utam, kelet tájai akkor szépek, ha azokat a nap arany sugaraival színezve festi le, a tél, a hó, itt szomorú rideg képeket mutat fel, legfeljebb is egy magyar keblében honának emlékeit ébreszt fel, s keserű könnyeket csal szeméibe.

Hogy egészen reá ne legyene levél, idejegyzek néhány hírfoszálányt, melyeket sietség miatt nem tudék Stambulból megírni.

Az oláhországi diván adhoc meghosszabbította üléseit febr. 1-éig, így hangzott egy távirati sürgöny, mely a mult kedden érkezett Konstantinápolyba, s ez apolitikai körökben igen nagy zavart idézett elő; a porta tagadja a divánoknak ezen önálló határozati jogát, a diván a szultán egyfajta által hivatott egybe, s csak a szultán kormányának van joga azt meghosszabbítani, vagy feloszlítani; azt mondják hogy a diván ezen határozata nyílt fellázadás a szultán hatalma ellen.

*) Derék barátunknak ezt megelőző emléki levélét, jövő lapunk hozza. Szerk.

SPANYOLHONI LEVELEK.

II.

Valencia, január 12-kén, 1858.

Barcelonából hajón érkeztem ide. Szerettem volna keresztül utazni a tengerparton, Tarragonát, Tortosát s több a nagy francia háboruból ismert városokat és helyeket meglátogatni, hol a spanyol nemzeti sereg oly vitézül állt ellent Suchet tábornagy seregének; óhajtottam volna megtekinteni az Ebro folyamot, melyet költők és történetírók annyira dicsőítenek. De nem lehetett — több napokba került volna az utazás, s annyit hallék beszélni a rossz útról, hideg, elhagyatott vendéglőkről — hogy lemondék tervemről, bár búsan, s újra gőzökre szállék.

Húsz órai hajózás után, reggel vetétek horgonyt a kikötőben — ha kikötőnek nevezhetni ama nyitott öböl, melyet Valenciában ama névvel tisztelnek. Több halász-csónak vala kihúzva a partra s azok mögött egy közönséges déli falu s tovább a háttérben végtelen térség. Tehát ez a híres Valencia, gondolám magamban, csodálkozva; mert a mi előttem feküdt, nagyon is hasonlított Civita-Vechia-hoz, a Köztenger e legbúsabb kikötőjéhez, a még szomorubb Róma e méltó előszobájához! Csálódtam — ez nem volt egyéb, mint a grao, vagy kikötő. Valencia felőrányira hátrább fekszik. Hogy a városba bejuthassak, be kellett ülni egy nemzeti, vagy inkább tartományi szekérbe, mit tartanak nagy neveznek, s mi itt, ugylátszik, divatos. Két kerekű, rugony nélküli targonca, nagyon hasonlít egy puszkaporos kocsihoz — annyal inkább, mivel sokszor elég veszélyes lehet az, a mit rejt magában: a valenciái höl-

gyek szép szemeit értem; — mert kemény vagy előre pancélozva legyen a szív, melyet azok lángdárdájukkal át nem szurnak. Unneppan igen furcsa az alamidán (sétáterén) járni s látni a számtalan tartanát, hosszú, szűket nélküli sorban, lassan halad egyik a másik után, benne öt-hat hölgy, kívül, a ló mellett a kocsis, kinek kormányzása igen alkotmányosnak látszik! Míg a tartanok így fel s alá mozognak, a városi fiatalság köztük lovagol. Jó lovasok a spanyolok s paripájukon észrevehető még a mór származás. A lovak rövid, erős termetűek, nem szépek de tüzesek s mindamellett szelidek. Jobbról, balról fel s alá sétál a czifra tömeg, — a férfiak mellőssággal burkolva széles köpenyeikbe — a nők párisi kontéseik fölött viselven a könnyű csipke, fekete mantillát vagy egyszerű fekete fátyolt.

Megvallom, első tekintetre nem igen tetszetek nekem a valenciái nők, de hamar viszszavontam e bántó véleményemet. Nem szépek talán, ha a szépséget csak a vonásokban kellene keresni. De hisz ez a tan nem áll. A tartás, a módor, ezer kicsinyesség, kedves összefüszése alkotják a szép hölgyet; és sokszor az, ki leginkább elragadó, nem is szép. Az idevaló nők birnak egy bizonyos nyájassággal, gyönyörü, szép tartással — különben is szemek ragyogók, ajkaiak festőileg alkotvak, s hajaiak dús-gazdagok, s kifejlésükben van valami élénk s életteljes, mi magához vonz. Azon felül nem félnek a nap sugarától! A fényes spanyol nap alatt járnak hajadon fővel s a ragyogó sugarát nem ragad el semmit bájaiából. Más országokban kevés asszony bírná kiállani ez igazi tűz-próbát!

Valencia városa igen szépnek tunt fel előttem. Körülvéve a 16-dik századbeli falakkal s erkélyes tornyokkal, melyek az egyenes lőfalak egyformaságát kellemesen szakaszítják félbe,

s melyet valamennyi mind oly különböző alak és nagysága — mint diszes királynő trónol a nagy térség közepében. Mellette a Guadalaví folyója kigyózik, — mit inkább egy folyó vázlatának lehetne nevezni, oly kevés víz van benne (miért, megfogom magyarázni tovább) — ámbár oly széles, de még szélesebb ágya s hosszabb hídai, mint a Szajnaé Párisban. A város egészen keleti képet visel. Számos magas és karcos tornyai, szécsélyes idomakkal, a sok kék cseréppel fődött kúp, minden emlékeztet Bagdad és Damascusra! A növényélet is erősíti a csalódást. A kertekben, a falukon nőnek egyiptomi pálmák, hosszú kőcsagtolhoz hasonló lógó ágakkal s görnyedezve megérett gyümölcseik alatt; citromfák árnyazzák a szét-szórt falusi lakokat, s a narancs-erdők itt honosak, melyeket a görög mese mint Hesperidák kertjét említi, hol szerintök arany-almák nőnek — mert mi lehetne amaz arany-alma egyéb, mint e szép narancs szülő ege alatt? — a görögök magok pedig Spanyolhonba helyezék ama mesés kerteket!

Éjszaki eszme szerint Valencia belseje nem szép. Az utcák szűkek, igen szűkek s nincs egy egyenes utca se. Nem tetszhetnek annak, ki szereti az új Paris hosszú, egyenlő utcáit, különösen aligúrozva. De nekem kedvesnek látszott. Sok szép nagy ház van itt élejtve — két-három belső udvarral, melyekből jobbra, balra diszes hácsók vezetnek az első emeletbe; — az egyházak szépek, különösen a a főtemplom, — mely bár gazdag, mégis egyszerű. A főboltozat oly könnyűded, mint magasztos, s minden mellék-kápolnának is meg van saját kisebb boltozata.

Vasárnaponként, a nagy mise alatt, igen kellemetes az orgona zene. Különösen hangzhat talán oly fulnek, mely Hayden vagy Mozart komoly miséjükhöz szokott. Mert itt a zene vig,

majdnem bolórokat játszanak, felváltva olykor-olykor vad, szomorú arab nótákkal — mint egy emlékeztetésül, hogy egykor itt uralkodott a félhold, s hogy talán egyszer ott imádkozott a csalmás muzulman, hol most a köpenybe burkolt keresztény mondja az olvasót. A spanyol királyok használtak kergették ki a morisco-kat, belyégük fenmaradt, a levegővel is beszívja az ember az eszmét, hogy egyszer itt honolt a felvilágosodott arab!

Valenciában csak spanyol színházak vannak, — a hol csak spanyol színűveket adnak. A zene igen jó és kedves, a vig szindarabokat igen jól adják, — de mi a legkitűnőbb, az a tánc! Hiába igyekezném arról szavakban csak eszmét is adhatni, — látni kell a zapateadot, a gnarrachát, nem olvasni felőlük. A csörgőtű vig csattogása kísér minden mozdulatot s tánczot a test minden tagja. Minden mozdulat, bármi különös és merész, bir egy bizonyos jódmmal, mi azt széppé teszi: ha francia vagy olasz tánczosnók próbálnák utánozni e lépéseket, bizonyos, hogy nem is volna látható! Telekiné.

(Folytatjuk.)

EGY ANYA.

Eredeti beszély.

„Eszter” „Tudós leánya” sat. szerzőjétől.

IV.

(Folytatás.)

Igaz annyi, hogy Domokos gróf 22 éves korában indulván útra, mikor másfél év múlva, melynek nagyobb részét Párisban töltötte, visszatért, — legalább 30 éves volt. Az az any-

len, s megsértése a nagy ur és a pártoló hatalmasságok suverain jogainak. — Ezen hír érkezése a topháni kioskban, a szultán jelenlétében minisiteri tanács tartott, s a külügyminiszter a hatalmasságok követeivel egy notát közölt, melynek tartalmát még nem sikerült a kíváncsi közönségnek kiphatolni.

Naib Emir bey azon cserkesz főnök, kiről multi levelben tevék említett, ki hontársai között oly váratlanul jelene meg, Damaszkuszba volt bejelzve (internálva), onnan eltűnt titkon, s sokan azzal vádolták a török kormányt, hogy ez az ő belégyezése s segélyével történt volna, a kormány egy hivatalos jelentésben ezen gyanúsítást ellentmond, s kijelenti, hogy Naib Emir bey, ki vendégszeretével oly gyöngédtelenül élt vissza, semmi egybekötöttségé s nem is volt. — Szegény török, hová lett a te önállóságod országga, hová lett a te hatalmad!

Lesseps, a suez csatornáinak hőse, Stambulban van, s úgy látszik, hogy a suez csatorna Palmerston mind ellenkezése dacára islétesítendő, ez egy oly nagyszerű tény, mely a világkereskedésnek egészen más irányt adand, mely a Közép-tengeren fekvő birodalomnak nagyszerű kereskedői jövőt nyit; egy tény, mely Anglia tengeri kereskedésén nagy csorbát ütend, s mely a francia tengerészet kifejlődését óriási segitendő elő, ezen utolsó ok magyarázza meg, hogy az előre látó lord Palmerston miért ellenezte a suez canalis kinyitását, melyből tetszőleg Angliára, s az egész világ-kereskedésre oly nagy előnye leend, mely Indiát és Chinát, ezen gazdag bányáit az európai kereskedésnek, oly közel hozandja hozzá.

Palestinából a legnagyobb zavarokról tudósítottunk; két főnök Mehemet Atalak és Oszmán Ellaham, kik már ezelőtt néhány évvel összeveszekedtek volt, s akkor is a török kormányzó közbejvetelére békültek ki, miután a tartomány egy részének kormányzása egyiknek, a másik az utolsónak adatott át, de a béke a két hatalomra-vágyó főnök között nem tarthata sokáig. Atalak egy más beduin főnökkel Abugos sheikkel egy-sülve, megtámadta a portától pártoló Oszmán Ellaham sheiket s azóta több összeütközés történt a két párt között, mely mind a két részből több emberéletbe került. A Jeruzsálem körüli faluk, mint Sz. János, Betlehem, Beit, Alah, Beitsika mind lázadásban vannak s a faluk és a független beduinok lázadása viszhangra talad a városokban is; Hebronban nagy forrongás van, a néplzmailt Abdorrahman fiát öhajítja főnökül, s a palestinai kormányzó ösmerte ennek forradalmi szövedé-lyét, fél azt nekive megadni.

Gázában egy csapat beduin berohant a városba a kaimakamot, Selim Effendit elfogták, bebörtönözték, s helyette minden rabot szabadon bocsátottak. S ezen rendtelenségek közepett a kormányzó Hafiz pasha nem mer erőiesen fel-lépni, az ő hatalma ott annyi fegyveres törzs közepett, néhány ezer — rozsol fegyverzett és már-már fél év óta nem fizetett — rendezett katonasággal nagyon veszélyes, s az ottani keresztényekkel, úgy mint a porta hatalmát vég-veszély fenyegeti, ha a kormány erőiesen és rögtön fel nem lépnd, mielőtt az egész országban el nem terjed a forradalmi tűz, e po-dig az erőies föllépés nem szokása a töröknek.

Diabekir környékén az Anezis és Thama-rok között a legelkeseredettebb harcz foly, tel Afernél, Mossultól nem messze, a samarok meg-verettek, s visszavonultokba Aba-Mir mellett

utolértek az Abdul Alakhin-ben — Kadal által vezetett anezisek által. — A Samarok vezérei a híres Sfuk Farhan fia Abdul-Kerim és Abdul-Bachman voltak, s egy véres összeütközésben rémítően megverettek. Az anezisek mindenfelől tolnak el Abdul Makhim hadserge mosuli le-velek szerint 40—50 ezer gyalogságra s 20 ezer lovasságra menne.

A mosuli pashalik s a város is fenyegetve van; — a kormányzó a kormánytól, s a szomszéd pashaktól is segélyt kér az anezisek visszanyo-mására, de mindaddig még semmi se történt, s mindezen mozgalmak mindaddig titokban tartat-tak a kormány által, pedig mindenütt egész Á-zsiában morog a nép. A padisah miután a gya-urokkal adta össze magát, utatlatos lett a fanati-cus arabok előtt, — azt mondják, hogy ő is gyaurrá lett, s nem akarják már eddig is csak túrt hatalmát elszenvetni, szegény töröknek az angol-francia szövetség nagyon drága volt, el-veszte általa azon egyedül támaszt is, melyet Azsia harcziás népének szívetében birt.

Ezen mozgalmak megmagyarázzák azt is, hogy miért küldetett Omer pasha Bagdába, ne-ki ezen egyedül emberök van, kit oda tesznek mindig, honnan a vész közelg, a hová Omer pasha megy, ott bizonyosan harcz-trombita hangzik a légben.

De végzem, mert ha soká írnék, még e le-vél itt maradna, pedig máris egy kissé vesztő-nek frissességéből ezen ujdonságok.

Bakalun.

Ragusa, jan. 16-án 1858. — (Tábor-nagy Radeczky gyásznapja.) — A dicsőség szerzése — valamint a szabadság is — sokkal könnyebb, mint fontartása. Az megtör-ténhetik pillanati fölemelkedés s a mulékony ih-lelés által; de ez szűnhetlen erőlködés s erény, egyszersz s az ónagys föltölti nehéz szolgálát, végül pedig Isten s az emberi társulat iránti kö-telesség teljesítése által lehet. Ily ritka mutal-vány volt az e hó 5-én Mailandban elhunyt tá-bor nagy Radeczky, az a hű alattvaló, az az osztrák második Eugenius, ki nélkül Lombar-dia elveszett volna! Radeczky olyan nagy volt a csatamezőn, mint Homeros hőseikarmelyike. de még nagyobb volt a béke idején. Mialatt Haynau Magyarhonban parancsnokolt, Radeczky Mailand-ban s az egész Lombardiában szelid, nemes, nagylelkű, kímélő, békítő magaviselete által a császári koronát a historiák végig fénylő au-reolussal diszesítette, s egyszersmind az olaszok szívet is meghódította. O be szép győzelem! ezerszer szebb, mint az ágyuk s terrorismus ál-tali hódítás: ez a népek átkát, az az emberiség imáját vonja maga után! S kétség kiv. l e fo-galom adá a domban föllállított katalak elren-dozójének azt a szép gondolatot, hogy a ka-talalk teljére nem az erőszak czimeit, hanem a mindeneknél szebb bölgykoszorút alkalmazta. De a bővebb leírást a historiák hagyom, mert Ra-deczky ugyanis a historia kedvencz mutalványá leend. S itt nem tudok egyebet mondani még, csak azt, miképp ámbár ő Felsége csak a katonaságnak parancsolta e gyásznap tartását, mind-azáltal a politikai hivatalnokok is teljesdiszruhá-ban, s a polgári nagyobb kisebb rendű, rangu

közönség feketébe öltözve, oly nagy számban jelentek meg, hogy a templom zsúfolva volt te-le, s kevés szemet láttam, melyből — kivált a 21. vadász batalion zenekara által adott gyász-symphonia alatt — könyek nem csepegtek, s minden száj egy szívvel, lélekkel nem kívánta vol-na, hogy a nagy férfi porai nyugodjanak cse-den-sen.

El végül említenem kell még: miként Ragusa a szabad republika alatt nagy állami férfiakat, tengeri hősokeket, s minden szakbani tudósokat te-remltet, s a musák is, mint Olaszország légköré-ben, egy a Ragusában is szállásoltak, s derék költőket ihlettek, és ha amazok az idők viszon-tagságai, s talán önhibájok miatt is a republika-val együtt elenyésztek, a költői szellem minden alkalommal, s ezáltal is megmutatta, hogy még él A katalakot több szerzők epigrammái dísz-e-sítették, melyeket mind ide írni nem lehet, de a — szerintem — legszerencsésebbel a kegyes ol-vasónak örömmel szolgálok:

Qui virtute sua regia sceptrum redemit,
Deceptae et nomen reddidit Italiae:
Non obit fati, quin spritus iura Radeczky
Vivit in aeterna maxima historia.
Ossa sed in tumulo Regum sint condita. Sceptrum
Qui tenet aut servat, dignus honore pari est.
Ragusii, die XVI Januarii, MDCCCLVIII.
A. C. (Casnatic).
Farkas Sándor.

Kolozsvár. Örömmel olvastuk az idei Kol-zsöny egyik számában egy mérnöki egyelet ala-kulasát; örvendünk, hogy kiváltunk szövetségetek mások is azon czélszerű, sőt szükséges eszme kivételre, társaságokba állva együtt működni; fo-gadják üdvözlöketek a már megalakultak, fogad-ják el példánkat az alakulóban lévő.

Az indok: felmenteni a birtokosságot azon kellemetlen, sőt nyomasztó helyzetnek bizonyta-lansága alól, melynek a határ felmérése és ki-osztása alatt ki van téve. Olyan akkor minden birtokos rendelkezése, egész gondolkodása, mint egy fellabadó béleg munkálata; immel-ámmal meg minden foglalkozása, sokszor csak unalom előli menekülés egyegy rendelkezése; ez állapot, mivel szokatlan a munkához szokottak, éppen azért terhes, s egyesületen fogva kezelt leghama-rább elhárítható, s legbiztosabban; azért, mert több kéz és szem foglalkozik egy tárgys mun-ka körül, vizsgálva azt.

Az idő, változatlan gazdaszatunkon, itt van. — S ha öszvevesszük a jelenlegi gazdálkodást a már tagosított, s rendszeresen megindított gaz-daszattal, például Bilakot, vagy Gernyeszeget a szomszéd falvakkal: úgy áll egymásmellett, mintha egy lapra volna írva néhány oskolás első levele, s Petőfinék egy pár verse — nagyon pró-zai az, kivált ha benne pénz is kérnek — onné, hol nincs — mig ez a telket a költőiség egész po-mpa-székére ülteti. — S emelhet-e magasabb ér-zelmekre valami egy gazdát, kinek ha Isten szor-galmát megadja, mint ha látja saját tagján sokfé-le természetlenségnek különféle zöld - koc-zkát, mint valami rímeket hulláman; van-e szebb zenéje a szóró és cséplő-gépek folytonos

egyhangu mormolásánál, s van-e szebb látvá-nya, mint ilyenkor nézni a lábos jószágot, mely oly komolyan gondolkozik a dörgés oly hosszan tartása felől. — Krakkó bizonyosan tagosítva volt akkor, midőn a lengyelek monák róla, hogy ha az angyalok gyönyörködni akarnak, ujjakkal az az égen egy lyukat csinálnak, s úgy néznek le Krakkóra; — s csak akkor mondhatja el a birtokos azon régi, s már szinte feledett szót, hogy a földje felett levő ég csillagaival együtt övé, ha birtoka tagosítva. — Ekkor érezheti csak a birtokos a gazdaszat költészetét, s csakis ekkor lesz minden birtokosból költő, a szó szoros értelmé-ben, — mert lesz honnét — költeni, s adja is az Isten, hogy legyen úgy mint régen volt, hogy ne legyen a magyarnak se szorgalmán, se jel-lemin semmi fölt, — csak az erszenyét foldozta-sa szüntelen, s hogy szakadjon az is a sok forga-tásban, s használatban.

Kissé tovább vitt Pegasusunk a gazdálkodás költészetében, de bocsánatot kér

Székel József és társai *)

Árkos, 1858. januar 22-én. — Tisztelt szer-kesztőség! Irhatom, hogy tédig érv havunk van, s most is egészen neki túrközve hull.

Tegnap, a s. sz.-györgyi piacon figyelem-ébreztő innepélynek valánk szemtanúi. Az ujo-nan épült nagyszerű és izletes modoru városház főtereme, mely színi előadásokra is használtatik, kívülről az eszterha alatt már hónapok óta ezen czimnevet viseli: Herczeg Schwarzen-berg Károly csarnok, s ennek, kormányzó ő magassága nevére és tiszteletére felavatásának kitűzött napja. tegnap vala. Nem ismeretlen a hir-lapi közönség előtt, miszerint azon épület gon-dos, fáradsalmas, és költséges felállításának, lét-rehozásának csaknem semmiből kezdője, vezető-je, s marmár bevezetője a derék felfogású és ügyes tapintatú városi főbíró Császár Balint ur — kinek tudom hogy vannak irigyei, de ezt azoknak is méltánnyal el kell ismerni, — va-lamint azt is, hogy a városnak több felől szép új épületekkel csinosítására ő épp ezen tervével kapcsolatban nyitotta meg az utat, ki megemlé-kezvén arról, hogy kormányzó herczeg ő ma-gasságának pártoló védszárnyai alatt lehetett sze-rencsés a mondottakban célt érhetni, mindnyá-junk hódoló közvéleményével találkozott akkor, mikor ezen legbecsesebb névvel találta ki meg-diszítani és szentesíteni az ujdonszorosított épületet. — Melleseleg legyen szabad megsgu-nom, hogy a tisztelt városi tanács tagok őt ebben erőiesen gyámolítai legbüggöbben munkákak voltak. — Ennek jutalma összesen reájok nézve az, hogy tanácsgyűléseiket ma annak egy arra szant külön osztályában tarthatják.

*) Szükségesnek véljük a Bodor Károly, Tol-vely Benedek és Székely József mérnök urak szövetségét a birtokossággal tudatni, kiknek irodájuk Kolozsvárti piacon Frölich-ház máso-dik emeletén van, s hová bármint osztály, legelő vagy erdő-elkülönítés, regulatio vagy tagosítás iránti tárgyakban bérmentes levelekkel fordul-hatni Szerk.

nyinak látszott, minden anachonismus és bo-szorkányság nélkül ez óráig mindennapi jelenet.

Igen gazdagnak tartották Erdélyben, mivel pár erdélyi uradalma s néhány mezősi fa-luja volt.

Ezenkívül állítólag több erdélyi család tar-tozott szülőinek, s ezen összegek kamatja ma-ga elég leende arra, hogy urali módon élhessen, mindig Erdélyt gondolva.

Mennyi volt ebből igaz, nem vizsgáljuk; mert non qui bene coepit, sed qui bene finit, habet.

Mi pedig messze, túl a kezdeten találko-ztunk ő méltóságával. — Már ekkor a derék Pa-taki orvos aszkórról példalódott és szigorú diétát — kérjük nem országgyűlést, hanem ma-gyarul koptalást rendelt, a nélkül, hogy a legjobb orvosok egyikének e becsületes taná-csát a gróf követné.

Zentelky régi házastól volt, s neje Dol-nay Mária — így nevezzük őt — férjét egy ép, egészséges fiúval ajándékozta meg, kivel már Bécsben találkoztunk: — mert Ferencz gróf nem volt más, mint Zentelky Domokosnak egyetlen gyermeke.

A gróf szerette fiát, de ennek kárára — keveset gondolt a gazdasággal; ellenben híres jó asztalt tartott, házában fény és dicsőség u-ralkodtak, s az a legvendégszeretőbbek egyi-kének tartották egész Erdélyben, — nagy szó! ott, hol mindenki házában otthon van az ember. Akkor, mikor őt először megpillantjuk, még pedig gróf Wass Sámuelnek házában ablakában — s kedélyes — jó ötleteiről ismeretes — gróf Wass Sámuel, erdélyiesen és öregesen Wass Samu — társaságában, már Ferencz Bécs-ben nyilatkozott Melanie előtt, de szerencsés szerelméről csak később volt irni szülői-nek, egyik levelét a másik után tépve el.

A főszemély a Zentelky családban nem a

gróf s nem fia, hanem a szeretetre méltó gróf-nő volt, ki 1809-ben körülbelül a 39-dik élet-töltötte be, s gyönyörű vonásai, fiatal kinéző-s s izléstelen öltözeteiért, előre azon híres erdélyi matrónák egyikévé igérkezett válni, kik messze, túl a fiatalág, sőt érettség évein — akármely társaságnak ékességeül szolgáltak — egyébiránt nem hízlelők, mert nagyon elkéstünk volna, ha hinnék, hogy ezt mi fö-dözött fel s mi mondtuk előző.

Különös az emberi életben, — hogy a gond-viselés nemcsak sajátos különbségekkel osztja el szerepeit, hanem azoknak többnyire egyes életszakokat jelöl ki.

De ember él, éldegél — néha tenyészik 40, 20, 30 évig: a világ azt se tudja, ha létezik-e. Aztán egyszerre csak fölmerül az élet hullámai közül, megrázza fejét, s im! valami szerepet kezd meg, s a tántogók rábámulnak, vagy a jobb emberek kalapot emelnek előtte, csodál-ván, hol nőtt akkorát — mielőtt még nevét is hallották volna.

Igy járt gróf Zentelky is. Igaz, hogy őt Kolozsváron mindenki ismerte, bátran hozzá lehet tenni — szerette is; — de ha világ róla — például — így szolt: O be gyönyörű asz-szonya, a 38 év dacára! — vagy a grófnő ven-dégszereteté, háztartását s a fényt, mely ha-lakát a legkitűnőbbek egyikévé tette Kolozsvá-ron — emelte ki; — ez — és ennyi volt az e-gész, mit a világ róla mondott. — Már pedig lehet valaki még sokkal szebb, főleg ha fiatal, lehet vendégszerető, nyájas, elmés sat: a nél-kül, hogy azért nevezetesség legyen. Arra, hogy egy nő életén — a földi jutalmak leg-szebbike, az ötetek tisztelő emlékezete fem-maradjon, — arra több kell, s bizony kevés hián a mit a grófnőről a világ dicséretképp felhozott — nem is éppen szükséges.

Úgy látszott, hogy Zentelkyné minden ke-d-

ves tulajdonai mellett — nem vált ki a többség-ből — s ha az emberek szerették, eszükbe se jutott őt csodálni.

E nő pedig feledhetlen tiszteletre s becsü-letre, sőt csodálásra volt méltó.

De legyen ennyi elég egyelőre.

Azon napnak tiszteségére, mikor a szép hu-szár-századot Kolozsvárra bevonulni láttuk, a kormányzó — akkor gubernatornál — nagy estély volt, mely, mivel sokban különbö-zött a mostani divatszertől estélyektől, — meg-érdemli, hogy kissé levázoljuk.

V.

Gróf Bánfi Györgynek neje — gróf Palm Jozéfa — ez időben majdnem fejedelmi szere-pet játszott, s főleg a fiatalabb hölgyek a leg-mélyebb tisztelettel tanusították iránta.

E nő kised termélt, s már ez időben ko-ros volt; magyarul keveset és hibásan beszélt, de a mi vendégszeretetéi illeti, mint valódi ma-gyarnő — kiálta a versenyt akármivel. Szép azonban még legfiatalabb korában se lehetett.

Bánfi György maga, miküti már említve volt, a legtekinélyesebb kinézésű és tartású fér-fiak egyike egész Erdélyben, a legfényesebb kormányzó is volt — mind azok közt, kik e nagy és szép hivatalt viselték.

Közép termete dacára nemes tartású, s fi-atálabb korában feltűnő szép — később is so-kálép erőre mutató vonásai, megfoghatóvá tették azon hatást, melyet férfiu — főleg azok-ra gyakorolt, kik őt József-kori himzett men-téjében — Sz. István-csillaggal mellén — elő-ször megpillantották.

Nehány adomát tudnánk itt e határolt följe-gyezni, ha regényt s nem novellát írának.

Egyébiránt a kormányzó családját, egykor is máskor is — annyi kitüntetés, de annyi sziv-

rázó szerencsétlenség is érte, miképp alig is merünk családát, melyről oly eseménydus s egyszersmind oly tanulságos regényt lehetne írni. — No de igen közel van még hozzánk.

A Bánfi-lak két főszemélyt szükségesnek láttuk röviden leírni, — hogy az olvasót kissé otthonítsuk.

Mikor a palota ajtai előttünk felnyitnak, s a sok viaszgyertyától gyönyörűen világított tere-mekbe lépünk, akkor már egy része a vendé-geknek jelen volt.

Ezek a szobák — fehér s aranyozott keret közt — vörös selyem damaszkkal voltak kár-pitozva.

A butorokon is vörös szín volt — az uralkodó.

Ha az ember körültekintett, a velenező, régies üveg-csillárok, — elég nagy mérvű tük-rök, aranyozott s márvány-fódt asztalokra, — a szemnek — főleg azon öszhangzás, s azon ta-pintattaljes, nem túlterhelt fény tűnt fel, — mely e régi — régi házunk megszokásai közé tartozott, s mely talán egyik oka volt — Apafi fejedelem korában — a fényes Bánfi Dénes ha-lálának.

(Folytatjuk.)

(Adoma, de a mely megtörtént.) Egy hű öreg évek óta ** grófnő él megvonulva, ki magá-nak vett apró foglalkozásai közt J. és M. kocsi-soknak is naponként ki szokta mérni a kezelésük alatti lovak takarmány-részletét. M. kocsis hir-telen meghal, s a mint J. kocsis másnap a rész-letet kivette, az öreg zárni akarja be a hambárt.

— Hát az M. kocsis részletét nem adja ki uram? kérdő J.

— Eh! azt hiszed nem tudom, hogy ő meghalt?

— Igen uram, igen! de lovak élnek ám, aztán azok nem érik be a halál vigasztalásával, szolt J. kocsis.

— Eh! vagy úgy na! szolt homlokára utve a szórakozott öreg, s ujból neki esett a hambárnak.

Kormányzó ő magassága alázatosan megkért, azon felavatási innepélyt személyes jelenlétével öröndetesbbsé tenni; de magassága csoportos fontos elfoglaltatása miatt személyesen ugyan meg nem jelenhetvén, a felkérési hódolatot mindazáltal magas kegygyel elfogadván, méltóztatott Windischgrätz tábornok urat Brassóból személyké, viselőjéül oda rendelni, ki megjelent.

Már a kitűzött 21-dikét megelőzőleg este egy diszvilágítás és mozsárlövések tettek, mik számos városi és környéki megjelent nézőket gyönyörködtettek.

A kitűzött napon már hajnalbana mozsárdurrogások szerepeiket megkezdték. Az épület előtt ott állottak a felütött lenyőágak sorban, mindenik feje egy-egy csinos színes üveglámpával megkoszorúván. Ezzel szembe a piacon tűz égett, mire egy egész ökr felalkalmaztatván, megsütöttet. Másutt magas állványra hordó bor tételt.

Az alatt folytát a bészentelő templomi innepélyek, előbb a r. kath. templomban, azután onnan a nagyszámú innepély sokaság résztvevővel, résztvevő sok számon, a távolban eső ev. ref. templomba vonult át. Jelen voltak a járási, adótári és várostanácsi hivatalok testületileg diszruhában, úgy egy pár gendarme tiszt urak is, úgy több czéhok zászlómenet-sorban.

A templomi innepélyek után következett el a szép és mulatságos eldoradoi jelenet is. A sült ökr kivágatott, s részletekben a tolongó szegénységnek kiosztatott. A hordó bór az állványon kilőve, melynek csorgata alá kártyák, cserépedények, sapkák sőt látott szájak is tartattak. A cserépedényeket az irigypálcák mind eltörték és tulajdonosaik általok egy csepp itallal se boldogulhattak; miből, köztünk maradjon a szó, egy kis haj, por- és duczkával is eredett.

Este már korán kezdődött a bál, a rokkant katonák jávára, és tartott valósággal: hej! haj! világos hej! haj! virradig. A terem szépen ki volt díszítve, és zsufolva volt. A várta eredmény, mint értini, 300 pfr körül jár, miből a költségeknek ünn-e le, és mi részben, nem tudom. Elég szép az, hogy a jövedelem azok számára van szűnva, kiket a közállamdekek az érteletlenül légis megviselt: és ez embereség felfogás.

Még kellett kell említenem: egyiket azt, hogy a tánczenét a Brassóból hozott katonai zenekar állotta, melynek egyénei énekel vegyes muzsikái zenedarabot is adtak elő a gyülekezet nagy mulatságára; — másikat azt, hogy a meghívó jegyek mindenfelé elküldöttek, melyeken a bementi díj 1 pfrta volt téve, a belépők pedig 20 pfral megkövült, személy szerint érte.

A város annyira kezdett terjedni Szoméria felé, hogy pár évtized alatt is azzal összeragadhat, úgy jósolgatjuk. Kiss Mihály.

KOLOZSVÁRI NAPLO

— A birodalmi lapok Császárné Ő Felsége érdekes állapotáról hoznak öröndező tudósításokat, melyek szerint az Uralkodó Felségére július végén újabb atyai örmek várnak.

— Holnap — hétfőn fogja Gizella k. a. nemzeti színpadunkon táncművészetét először bemutatni.

— E hó 28-kán pesti vendégünk Szigeti tiszteletere izletes, búcsu-lakoma tartatott, melyben több előkelők, s színészek vettek részt.

— Az ev. reformatusok consistoriumában e napokban tárgyalás alá jöven a prof. Régeni elbunyítván megürlt tanárszék betöltése határozottá lön, hogy Gyulai Pál hazánkba azonnyal hivattassék meg rendes tanárnak a helybeli ev. ref. collegiumhoz. Tudva azt, hogy nincs semmi tekintet, mely e díszes állás elfogadásában a meghívottat hosszasan habozóvá tehetné, szívesen reméljük, hogy rövid idő múlva Gyulait szülővárosában, Kolozsvárra, mint tanárt és állandó lakost fogjuk üdvözölni.

— Közégtanácunk a városból kiigazító ország-utak széleinek fákkal beültetését meghatározván, a munkálat végrehajtására már intézkedett is. Minthogy azonban azt a külvárosi utcák szépitésével akarja nagy részt megteletni, legelőbb, s tehát még a következő két hóban a Hídelve nevű városrészben eső nagy nevezett Nagy-utcát fogják mindkét oldalról egymástól tíz ölnyi távolságra eső helyen hársfával beültetni, és ez így fog terjedni egészen a kardosfalvi hídig, a most készitendő szilágy-somlyai országút-vonal szélein.

— Utca-szépitésről levén szó, nem melőzhetünk el a belvárosi-utcák tisztább tartására czélzó rendszabályoknak életbe-léptetése iránti kíváncsalunkat kifejezni. A mostani fagyos időben a szolgálók városunk legszebb utcaiban, restelven az utcái árokba önteni ki a mosadék-vizet, csak a ház előtt öntik széljél; mi osztán megfagyván, — nem csak este, hanem fényes nappal is élet-veszéllyel kelletik azokon keresztül csicsokázni, mint a hogy a napokban is történt; egy tisztas kinezésű vidéki ur szemünk láttára úgy terült le egy olyan mosadék-víz okozta befagyáson a bel-közép-ut-

czában, hogy mind szép tajték-pipája össze, mind feje betört. — Ez bizonyosan dicserni fogja vidéken a kolozsvári kül-csinosságra és rendre felügyelőséget.

— Még egy régi bünös szokás uralg városunkban, mintha annak nem igen könnyen lehetne elejét venni. Menjen bárki is egy utcán végig, s tekintse meg az abban levő kutyákat kemény téli időben, mint a minő most is van, — nem mindenütt csak nem a víz-kiadó cső-ig felfagyott jég-dombot lát? — És teszen valaki ennek elhárítására lépést? — Felelet: senki; pedig ez különösen szükutczákban a legveszélyesebb, mert az efféle befagyásnak azon természet van, hogy mentől magasabba fagy a kut előtti jég-csomó, annál szélesebben terül el siksága az utcán. Miből mindenki átláthatja a veszélyes következtetéseket. — Mi ajánlanánk ennek eltávolítására egy óvszert. — Tétetnek szoros köteleességévé a tizedi előjárásoknak felügyelni arra, miszerint azon gazdák, kik az utca-kutját használják, mindennap ily kemény hideg időben, felváltólag a kut előtt a jeget vasruddal, vagy fejszével cselédjeik által vágassák fel, s a felvágott jeget hordassák el, a víz folyásának engedjenek szabad utat. — Így ezen egyszerű és alig egy óra-negyedig terjedő műtétel után, utcáinkon a nyaktörés félelmétől menten lehetne járn.

— Csulak Dániel országos ügyvéd ur, lapunk utján tudósítja megbízását, hogy Kolozsvárról egy időre Szebenbe távozott a magas kormány által kirendelt szigorlat letétele végelt, s a jövő február hó 5-kén fog Kolozsvárra visszatérni, hol a további megbízásokat elfogadni kész leend, pontos és gyors szolgáltatást ajánlva megbízóinak.

— Dec. 27-kc éjjelen Ő-Tóhán pusztító tűzvésztlő látogatott meg: 25 lakház, 45 csűr s 27 istálló lett hamuvá.

— Az 1858-dik év, úgy látszik, rendkívüliégektől minden tekintetben emlékeztetése akarja tenni magát. Olvasóink emlékeztetnek még a borzasztó földrengésre, mely nem rég a napolyi királyságot meglátogatta, s a melyet röviden közöltünk volt. E rémitő természeti tunemény nem rég Komáromban és Temesvárról, s legközelebből u. m. folyó hó 15-n Magyarország felvidékein fordult elő. Nyitrából, jan. 21-ről írják a „Pesti Napló“-nak: Azon földindulás, mely f. hó 15-kén Magyarország legtöbb vidékein, s különösen a felsőbb vármegyékben észrevehető volt, Trencsénvármegyére is kiterjeszkedett. A lökések ereje a zsolnai és kis-utczai — ujhelyi kerületben legérzékenyebb. Zsolnán az említett nap estéjén 8 $\frac{1}{2}$ órakor vették észre az első ingást, mely 5 másod-perczig tartván, a lakosságot folterve, s a szabadban, csürökben vagy laknyókban menekedést keresni kényszerít, s midőn félelmök már kissé csillapodni kezdte, reggeli 3 óra tájban ismét nagyszerű földalatti robajtól kísérve jelenkezett. Ugyanezen tunemény megújult jan. 16-dikán regg. 9 óra 11 p. délután 2 ó, 4 p. jan. 17-n d. u. 2 ó. és legnagyobb fokban esti 5 órakor. E borzasztó tunemény következménye, hogy alig maradt ház a kised városban sértetlenül; a kénynek és falivezetek sok helyt összeomlottak, s csak a kegyes gondviselésnek köszönhető, hogy ember-élet el nem veszett. Az egyházak, repedéseken, s a vakolat lehullásán kívül, nagyobb sérülést nem szenvedtek. Legnagyobb csapás érte a püspöki árva-házat, melynek első emelete, a falakon támadt rések miatt lakhatatlanná lett, s hol a háloteremben lévő növényedek csak gyors futás által menthették meg életüket. Ugyanezen időben, s hasonló hatállyal éreztetett a földingás az egész Kisutca-völgyben és Trencsénben is, hol ilyenmü tuneményről se az elő nemzedék, se a legregibb okmányok nem emlékeznek. — Ugyan e lapban olvassuk: A f. hó 15-ki földrengésről eddig Morva, Szilázia és a magyar fölvidékekről közöltettek tudósítások. Hogy a nevezett vidékeken eddigél csak mintegy 30 helységből adatolt közlemény a lapok utján, azt inkább az emberek mulasztásának lehet tulajdonítani. A földrengés hatása nem csupán a házi butorok csekély rázkódásában mutatkozott, hanem a hengerkereken nyugvó butorok (zongorák, karszék) is kimozdultak helyeikből, a könyvek és iratok leestek állványaikról, a toronyórák megkonduktak, a magyar felvidéken az órházak megpredezték, s több helyen a tető beszakadt. Csaknem mindenütt dörgés kísérte a földrengést, s a vasúti örök azt hitték, vonat közeledik. A rengések irányára nézve kissé eltérnek a tudósítások, de a legtöbb megegyez abban, hogy éjszaka-keletről délnyugati irányban történtek. Ez emberi s állati testekre se maradt e tunemény befolyás nélkül. Sokan hirtelen rosszul lettek, s többen elájultak. A madarak, dacára annak, hogy már késő este volt (8 és 8 $\frac{1}{2}$ közt) kirepültek fészkeikből; a kutyák vonítani kezdtek, minden észrevehető ok nélkül.

Nemzeti színház. (*) E hó 23-dikán XII-dik Károly; Szigeti József vendégünk a czímszerepben tünette ki alakító képességet. Alig ismerünk reá, de most az egyszer játékában annyi hiányt kaptunk, hogy szavaiata igen gyors volt, csak egy részt érthettük. Gyulai Brock Ádám szerepében, igen kitünette magát. Beke is a polgármestert jól képviselte. Nézők csak középszámmal, a mi nem csoda e moszkvai hi-

degben, mely miatt színésznőink is mind ömszebetegszének.

24-kén: Adták Szigetinek „Kisérlet“ című ügyes népszínművet. Sass Istvánt Szigeti maga játszta, oly híven alakítva egy becsületes magyar csizmadia sajátságait s modulatait, a hogy azt csak egy töken üve nevedekett valódi csizmadia utánózhathá. Láng B. a csizmadia-inas szerepét feltűnő ügyességgel s jó felfogással játszta. Kallosi molnármestert Gyulai adta igen jól. Zsuzsi szerepét Hirtling Mari k. a. csinosan játszta. Tele színház.

25-kén: A Notre-dame-i torony-örben Szigeti Quasimodot, Hirtling M. Eszmeráldát, Takács Claude Froltot személyesítették. Gervaise chaute Fleurie szerepben Szabó Krisztina k. a. kitünette magát. Ezen francia vadregényes drámák, hála égnek, a mi közönségünknek nem bájolják, míg hazai írónk színművei csaknem mindig megtöltik a színházat. Tán a szép színjáratú képességgel bíró Szigeti, fővárosunk felfoghatott izlése által is ösztönözve lesz arra, hogy állítsa ű is fel minél több oly jellemeket, minő Sass uram, vagy minő „Vén bakkancsos“-ának alakjai.

27-kén: A halhatlan Shakespeare „Coriolan“-ját adták. A czímszerepben Szigeti J. habár nem felelteti velünk a színpadunkon évtized előtt, ezen szerepben látott Egressy Gábort; egy új, de szintoly érdekes alakban tünette fel a büszke római patriciust. A meglehetősen számú közönség nagy érdekléssel nézte a remek drámát, s Szigetit m. e. tizenötödik hívta ki a játék közben.

Sajnálattal olvassuk a színlapokon, hogy Láng Boldizsárné asszonyság beteg.

29-kén: „Bánk-bán“, eredeti, történelmi dráma 5 felvonásban, írta Katona József. Előadott Szigeti József jutalomjátszául és utolsó előtti fölleptéül. A színház csodultig megtelt, s a közönség e régi jeles drámát örömmel üdvözölte újból színpadunkon. Kihagyásokkal adott, ámbár az egészet monarchicus szellem lengi át. E classicus magyar mű, melyet szerzője soha se láthatott előadva, reméljük többször is adatni fog, s kihagyások nélkül.

KÜLFÖLD.

Franciaország. — A felsült merénylet a párisi börzére nem tett hajót hajást, szökkenés helyett csökkenést mutat, padig a börzét csakugyan nem valóhatni szabadelvű, vagy éppen demokratiai törekvésekkel; hanem kedvetlenül hatott rá azon erőlyes, csak nem kihívó módor, melylyel a császár a hazai pártok, s a maga jövőbeli politikai útja iránt kimondta akaratját. A börze előre lája az új megszorító rendszabályokat a szöszék, a sajtó s egyebek ellen, s úgy látszik nincs egészen meggyőződve, mintha ez volna a legjobb út a megelégedésnek gyarapítására, s a jelen rendszernek megszilárdítására.

A francia császárhoz özőlenek a szerencsekívának az európai fejedelmektől. Az angol királynő levelére, mely nagyon melegen vala írva, a császár már felelt. E melegen irt levél, valamint Palmerston lordnak és az angol követnek nyomban ki fejezett részvéte, nem gátolták a menekültek iránti jegyzéknek a londoni kabinethez lett elküldését, hanem csak szelidítették. — Párisban jan. 22-én azon hír volt elterjedve, hogy a legnevesebb politikai menekültek, mint Mazzini, Ledru Rollin, Hugo Victor, Pyat F. Blanc L. Angliából kiutasítottának. E hír azonban inkább francia ohajt fejez ki, mint angol valót.

Az anconai mozgalom két hajó közeledése által támadt volna, melyek azonban a helyett, hogy a révben horgonyt vetettek volna, egyszerre más irányt vettek, s onnan nem messze embereket szállítottak ki. Az egyik hajó Korfuból, a másik Malaból jött, s a kettőn együtt 120 ember volt. A hatóság fegyveres erőt küldött ki, s a partra szállottak közül többen elfogattak; magában Anconában is több elfogatás történt.

Az elfogatások folytatása rosszul hangzik össze több lapnak állításával, mintha a „lovagias Franciaországban“ a complotról semmit se tudtak volna. Furcsa az is, hogy azon nagy falka rendőri ügynököknek, a kik egyenruhában, vagy polgári öltönyben az opera-ház előtt egybe valának gyűlve, hogyan nem sikerült a tettesek közül habár csak egyet is a hely színén elfogni. Mint legujabban írják, a rendőrség újja szervezése czélba van véve.

Franciaország nyomása a szomszéd

államokra naponként mutatkozik. A belga kormány megengedte a francia kormány-nak, a Belginban tartózkodó menekültek iránt különös rendőri ügynökök által nyomozásokat tételni, melyhez az ottani kormány aztán segédkezeket nyujtana; két belga lap ellen törvényes lépések indittak meg a brüsseli francia követ által benyújtott panaszra. Az új büntetőtörvény-könyv ter szerint az ily kereset alá fogás ezután hivatalból is meg fog történni.

A „Spectateur“ azért voná magára a beíltatást, mert azt mondta, hogy a merény folytán nézete még legitimistábbak, mivel a merény újból bizonyítja a jelen rendszer tarthatlanságát; a „Revue de Paris“ némely demokratiai szavaier, s mert jelentette, hogy Cavaignac asszony fiával falura vonult, hogy ott zavartalanul köztársasági elvekben növelhesse őt.

Orsini és Pierri makacsul tagadnak, ellenben Rudio (Da Sylva) terjedelmes vallomásokot tett. Azon fegyverkovácsok jelentéséből, kik a veltövegeket megvizsgálták, kiderül, hogy mindegyik 30 gramm durranó ezüsttel volt töltve, mely erőre nézve ötven font löporral egyelő. Az összeeskülték éppen ezen erős töltés által téveszték el gyalázatos céljokat, miután a veltövegek annál fogva igen apró részekre pattantak szét, s többnyire csak jelentéktelen sebeket ejtettek.

Anglia. — Az indiai hadak folytán legnagyobb csatának tartják az angolok a m. év dec. 6-kán Campbell által nyert csatát, ki az ellenséges csapatokat, mintegy 14,000 embert Kánpurból kibombáztatván, egészen szétverte, 14 angol mér-földnyire kergette, mintegy 4000-et elejtett, és tőlök minden ágyut elvett. Újabb tudósítások szerint Outram thnok szintén Dawnpurba menendő Alumbaghot elhagyta, s így most az audei királyságban semmi angol hadierő se maradt.

— A „Londoni Gazette“ jelenti, hogy a királynő Havelock thnok időse fiát, Havelock kapitányt baroneti rangra emelte.

— Anglia és Franciaország, mondják, el vannak határozva, hogy ha Kanton bevétele nem volna elegendő Chinát békére kényszeríteni, egész Pekingig előhaladni. Seymour admirál hajóhada — mint Hongkongból dec. 16-án írják — közeledik Kanton városához.

Törökország. — Stambulból jan. 14-ről írják, hogy orosz ügynökök által számtalan példány a nemzetiséghez oroszok az a török tartományokban lakó szláv népek között, mely az örökös jobbágyság eltörlésének megkezdését hirdeti Oroszországban. Ennek folytán nagy igazgatóság látszik ott uralkodni, miért is a török kormány a Duna mentében figyelő hadsereget állita fel.

— Herczegovinába legnagyobb részt visszatértek a fölkelők, úgy mint a montenegróiak fő tömege is; mindazáltal a rájuk egy része megszállva tartja a legfontosabb szorosokat és Duzit, minthogy a törökök és keresztény lakosság közötti ellenségeskedések újra kezdtek imitt-amott mutatkozni. Még néhány montenegrói csapat is barangol szanaszét. Trebinjében segítségért várnak Mostarból, melynek kisebb osztálya már megis érkezett.

Az „Ost. Post“ a dunahajózáti egyezmény tartalmát közli. E szerint a hajózás egészen a nyílttengerig teljesen felszabadított: minden kiváltság és kényszerítő jog meg fog szűnni: az egyes kikötők közti folyamhajózás a parti államok kizárólagos használatára meghagyatván, aszabad-tenger és minden egyes rakpícz közti hajózás minden nemzet lobogója számára megnyitott.

Az angol kormány szándokairól bizonyosan még csak annyi hallatszik, hogy angol biztosok fognak Párisba küldetni, hogy a törvényeségi tárgyalást figyelemmel kísérvén, a tényállás iránt részrehajlatlan jelentést tessenek. Palmerston közölnye a „Morning-Post“ egy vélekedik, hogy ideje volna az 1848-ban megszavazott és 1849-ben ismét hatályát veszített idegen-bíllhez hasonló törvényt

életbeléptetni, mely szerint a belügyminiszternek megengedtetnek egyes idegengéket kiutasítani, de az indokok írásban közlése mellett és az összes miniszteriumhoz való föllebbezés jogának fönntartásával. A kabinet jóakarata tehát meglenne, de az a parlament — az a parlament!

— Párisban ezer egy monda kereng, de lehet igaz is bennük. Orsini neve iránt kérdezettél, azt felelé: „Mit tartozik az ide, az én nevem legio.“ Más monda szerint a merénylet előtt elfogott Pierri, a durranásokat hallván, felkiáltott: „Már késő! a csapás meg van téve.“

A félhivatalos „Constitut.“ írja: Midőn a kis császári herceget felséges szülőhöz vitték, ez a császár arczán észrevevő a bombaforgács által okozott karcolást kiáltozó: „bibi, bibi Papa!“ Elérezkenyülve vette a császár a gyermeket karjaira. Hát nagyon szereted te atyádat? — kérdé. A gyermek öleléssel felelt s ujra felkiáltott: bibi! A császár ezen ölegetéseken annyira meg volt indulva, hogy könyekre fakadt.

Olaszország. — Szárdiniának benn is, kifelé is van elég baja, mint nagy törekvő kicsiny gazdának. S mondhatni, nem csekély ildommal folytatja ügyeit. Rattazzir, a Franciaországot boszantható

radikális minisztert a kabinetből kilépteti, elhalmozva csakugyan dicseretek és ajándékokkal, — kemény intézkedéseket tett a forradalmi egyének ellen, menekülteket utasít ki s a clerikális pártot is ügyebszik mérsékelt zaja eljárásával csillapítani. Napolylyal nagyon kezd feszülni Szárdiniának diplomatiái összeköttetése, mert a király által nemrég kinevezett tanács a cagliari hajó lefoglalását jogtalanannak ítélte s így ennek kiadatása fog most Napolytól követeltetni. Lesz legalább is tüzes diplomatiái harc. — Ugyancsak Piemont Modenától néhány politikai menekült kiadását megtagadta, a minek visszatörölésül a modenai kormány most néhány közönséges gonoszlevőt nem akar kiadni, ki az ő kerületére menekült.

UJ POSTA

A császár több fejedelem szerencsés kívánó követlen kívül jan. 23-án fogadta herceg Lichteinstein ausztriai követet, a ki családi nagy követ minőségében nagy pompafénnyel jelent meg; szolgálai császári bérnubába valóan öltözve. A császárt igen meghatá ezzen, személye mint a világbéke záloga iránti nyilatkozványai az idegen hatalmak rokonszenvének.

A francia katonai kormány köré illő, hogy a katonai osztály seregelen a legfőbb méteben. Özönlenek is a katonák feliratai. „Ha a gyalázatos merény sikerült volna is — így nyilatkoznak ők — az a oszárságot nem döntötte volna meg. Mi így kiáltottunk volna fel. III. Napoleon meghalt, éljen IV. Napoleon!“

Sok a kőszá híra visszatörölési rendszabályokról. Gonosz hírek sebes a szánya. Mondják, hogy a „Moniteur“ este fog megjelenni, a többi lapok pedig arra szorítottak, hogy reggel jelenjenek meg (mert Párisban este szoktak leginkább vásárolni); a szerkesztők az alkotmányra esküt tartozának letenni; s a kormánynak jogában állna bárkit is — az országból száműzni; továbbá a jelentékenyebb lapok — Párisból Angliába költözének át, mit a „Spectateur“ már is tett a híres „Revue des deux Mondes“ pedig Genfben készül sat. Az igért repressiv rendszabályok és két lapnak oly rögtön lefoglalása oly nyugtalanító hatást tettek a népre, hogy a kormány maga is megijedt tőle, s most, mint hírlak, egy moniteuri jegyzékben megnyugtatólag fog föllépni, s a sajtót illetőleg az eddigi rendszabályokkal megelégedni.

A vádlókamra még mind nem engedheti át a tárgyalásokat a törvényszéknek. Há-

rom olasznak utolagos befogatása az eddigi vizsgálatok kiegyesítését téve szükségessé, s azon vadregényes epizód is történt, hogy egy olasz levágta kedvesének nyakát, mert ez fölleplezéseket tett, a tettes be van fogva.

A rifflaló zokjan. 15-én két kereskedőhajót, melyek egyike ausztriai, kiraboltak. E kis piráta-kérdéssel is szaporodik a megoldandó sok kérdés.

A dunai figyelő hadseregnek, a melynek felállítását a porta elhatározta, főállomásai Rucsuk, Widdin és Nikopolisban lesznek Messzer pasa, a meghalt Reshid parancsnoksága s Achmet pasa fővezérsege alatt.

— A legújabb „Bombay-Times“ jelenté, hogy Lucknó fölmentése a gwaliari hadjárulék megveretése után már a lázadóknak minden további ellentállhatási reményekkel fel kell hagyniok. A Kanton előtt álló angol és francia flották e várost dec. 12-én ostromállapotban levőnek nyilatkoztattak.

Bécsi börze. — Január 25-dikén. Erdélyi urbéri papir 78¹/₂. Magyar urbéri papir 79¹/₂. Nemzeti kölcsön 84¹/₂. Arany 8 (darabja 5 ft) Ezüst 6¹/₂.

Felelős a szerkesztésért BERDE ÁRON.

Urbérképpótlási tőke-utalványozás.

A dézsi cs. k. megyei törvényszék utján 1857 dec. 5-dik, 12-dik és 19-dik napjairól gróf Kornis Gábornak özvegy gr. Kornis Zsigmond szül. báró Györfy Bertának sz. bene-deki, szász-nyiresi, vaadi, rognai birtokaik után 33615 ft 34¹/₂ kr., — ugyanazoknak oláh-nemgyei, somkereki, magos-marti, virágosberki, magyar-nemgyei, kocsi, oláh-némethi, preszlopi, alsó-országi birtokaik után 32016 ft 44³/₄ kr., — Földváry Kata özvegy Kemény Miklósnak csepáni birtoka után 3519 ft 29 kr., — gr. Teleki Istvánnak borlyászi birtoka után 995 ft 39¹/₂ kr. urb. kárp. tőke és járuléka utal-

ványoztatik. A követelések beadandók folyó évi mart. 20-ig. Tárgyalási nap f. évi maj. 20-ka d. e. 9 órakor.

A dézsi cs. k. megyei törvényszék utján nov. 28. ról 1857. idős Rác Józsefnek bienke bojáni, falkusai, galgói, magurai, oláh-tórházi, oláh-bogatai, mikelházi, szilágyi birtoka után 10764 ft 1 kr., — Földvári Istvánnak hagymás-laposi, erdő-aranyosi, arany-mezői, gorbónczi, kovas-kopolnaki, köteles-mezői birtoka után 38,724 ft 2¹/₂ kr. urb. kárp. tőke és járuléka utalványoztatik. A követelések beadandók f. évi mart. 6-ig. Tárgyalási nap f. évi maj. 6. d. e. 9 órakor.

A kolozsvári cs. k. megyei törvényszék utján nov. 28-ról 1857 gr. Haller Ferenc cs. kir.

altábornagynak szásmátéi, aranyos-móriczi, szász uj-ösi, szász-encsi, szász-bongárdi, magyar-borzási, s ketteli birtoka után 40980 ft 28 kr., — b. Szentkereszt Istvánnak fejdéri birtoka után 2931 ft 34¹/₂ kr., — b. Szentkereszt Istvánnak szül. Daniel Annának makói, inakelti birtoka után 4415 ft 30 kr. urb. kárp. tőke és járuléka utalványoztatik. A követelések beadandók f. évi mart. 13-ig. Tárgyalási nap f. évi maj. 14-ke d. e. 9 órakor.

A karoly ejervári cs. k. megyei törvényszék utján dec. 12-ről 1857. Földvári Kata b. Kemény Miklósnak czintosi, oláh-peterlaki, istvánházi, magyar-bükösi, landoni birtoka után 9371 ft 3¹/₂ kr., — Sándor Róznak ekelesi birtoka után 1809 ft 26¹/₂ kr. gr. Bethlen Bor-

bára gr. Traun Ferenczönnek czintosi, istvánházi, oláh-peterlaki, szentjakabi birtoka után 13239 ft 58¹/₂ kr., — Rosenfeld Lajosnak pókafalvi, bogáthi, kiskerczi birtoka után 5531 ft 59¹/₂ kr. urb. kárp. tőke és járuléka utalványoztatik. A követelések beadandók ez évi mart. 20-ig. Tárgyalási nap maj. 28-ka d. e. 9 órakor.

A szebeni cs. k. megyei törv. szék utján dec. 19-ről 1857. b. Kemény Kata Splényi Samuelnek bükösi, kövesdi birtoka után 1907 ft 31¹/₂ kr., — Bogdán Mária, Kőnczei Gerelynek bükösi, oláh-vecserdi birtoka után 2453 ft 17¹/₂ kr. urb. kárp. tőke és járuléka utalványoztatik. A követelések beadandók 1858. martius 18-ig. Tárgyalási nap maj. 18-ka d. e. 10 órakor.

MAGÁN HIRDETÉSEK.

(348)

(2-6)

F. L. COHN,

orvostudor, gyakorlati fogorvos Pestről.

Rövid ideig tartózkodván itten, mindennemű száj- és fogbetegségekben fog orvosi segílyt nyújtani. Ajánlja tehát magát a magas nemesség, cs. k. katonatisztség, s a tisztelt közönségnél, s készségét a mesterséges fogak, sőt egész fogozatok betételére

a legújabb s javított modorban, melyek a fogbetegeknek hathatós előnyére és hasznára vannak, úgy hogy nemcsak az arcvonásoknak szebb s kellemesb képezését előmozdítják, de ha azok megszoktatván az elvesztett szókietést is helyrehozzák sőt jobbjákk, s az eledelek guggolását valamint a többi fogak s az alsócsontban viszsamaradt foggyökerek szilárdságát eszközlik. Az általam készített mesterséges fogak, (melyek a legjobb francia s amerikai zománcból készítvék, s vagy tiszta aranyban s platínában (fehér arany) vagy pedig platínával lemeztett fémbe (ércz) foglalvák) ha kihullott fogak helyettesítésére alkalmaztatnak, és a legkisebb fájdalmat sem okoznak sőt az alsócsontban maradt s bajosan eltávolítható foggyökerek kiirtása nélkül is lehet olyakat természetes fogakként pótolni, az efféle műfogak még abban is kitűnnek, hogy a szájüreghen, a szilárdításukra alkalmazott aransodrony belőlük nem látható, s majd nem hihető könnyűséggel lehet azokat még a legkisebb fájdalom nélkül is helyekből kiszedni, s ismét visszaalkalmazni, mi a fogak általános tisztaságának fentartására hathatós jótékony befolyásulát fogva igen alkalmas.

Különös figyelmébe ajánlom pedig a t. cz. közönségnek az ugynevezett ANGOL vagy TERMÉSZET FOGAKAT (Körperzahn), melyeknek anyaga minden az eddigi használatban volt állfogak anyagát mind természet, hasonlatosságára, mind tartósságára, mind pedig alkalmazhatóságára nézve sokkal felülmulja.

A fogorvosítás szakmába vágó minden műtetelek s gyógyítások, ugymint a fogaknak s az enynek annyira ártalmas fogkövek eltávolítása s kitisztítása, a hiányos vagy feketévé lett s rothadásnak indult előfogak kőszörülése, az üres fogaknak vagy aranyal vagy szulivánnal amerikai modor szerint több éveken állati tartósságára leendő kitöltése (plombirozás) a legbiztosabban, fájdalom nélkül s legcélszerűebben véghezvitetik, és kívánt esetekben hogy a legcsekélyebb kellemetlen érzékenység, sőt fájdalom is a foghuzatnál elháríthatassék, a megfelelő mértékbeni általószér ártalom nélkül alkalmaztatik, így nemkülönbön minden szájbetegségek, például a szájzsugosság, inysipoly, inyekély, inysuly sat. a legrövidebb idő alatt alaposan gyógyíttatnak.

Személyesen értekezhetni reggeli 9-től délután 5 óráig a Basiáni vendéglőben 5-dik szám alatt. Szegényeknek ingyen rendeltényeztetik reggeli 8-tól 9 óráig.

Lakik Pesten, József utca 14-ik számú háznak 2-dik emeletében.

(350)

(2-3)

Hirdetmény.

Dézsához egy órányi távolságban eső Szent-Margitán szabad kézből eladatik egy részirtok, mely áll egy lakó kuriából több nagy épületek-

kel, mintegy 600 vékás külső föld, 3 darab erdőreszből, urbéri kárpótláshoz követelebből, s több jelenleg is szolgáló emberekből. — Az eladás iránt bérmentes levelekben értekezhetni Szatmárt lakó Keresztzégi Lajos ügyvéddel.

(349)

(2-2)

Eladó

800 véka búkköny (fekete borsó) kolozsvári kerületben, a szent-mihálytelki udvarban. Venni szándékozók bérmentes levél utján vagy személyesen értekezhetnek helybeli gazda-tiszttal.

ORBÁN MIHALYNÁL.

(347)

(3-3)

Haszonbéri hirdetés.

Melynél fogva hírré tételik, hogy Véér Miklós urnak dézsi kerületben, Kodor helységében lévő szántó-, kaszáló-kertek és legelő, mintegy 392 hold földből álló tagosított rész-jószág, mely Dézstől fél-, Sz-Ujvártól másfél órányi távolságra esik, nemkülönbön szomszéd helységek Szekerestörpényben ugyancsak tagosított rész-jószág, mely jelenleg árendában van, még két évig, a két jószágból kész pénzübehjóv 995 váltó rftokkal együtt, négy, avagy hat évek-re haszonbérbe kiadó, 1-ső aprilistól kezdve Értekezni lehet iránta biztos Fráter Farkas urral Kodorban helyt, avagy levél által, Dézsre küldve posta utján.

(307)

(5-12)

Valódi stiriai fűnedv

mellbetegek számára.

Kapható Kolozsvárt KOZÁK EDUÁRD-nál.

E valódi stiriai növénynedv egyedüli készítője, gráci győgszerész Purgleitner J. ügyelmezlet a t. cz. közönséggel, hogy azt ne téveszsze össze, a kereskedésben ugyanazon név alatt előjövő más gyártmányokkal.

E valódi stiriai fűnedvet árulják fehér üvegből készült palackokban, melyek felül kúposan vékonyulnak és önkupakkal vannak gondosan bedugaszolva. Mind az üveg, mind pedig a kupakon rajta van e bélyeg: „Apotheke zum Hirschen in Gratz“ és e betűk „JPA.“ azon kívül az üvegre ragasztott jegyen a készítő neve van aláírva.

PURGLEITNER JÓZSEF készítő.

Raktáram Kolozsvárt, KOZÁK EDUÁRD „Katoná“ című fűszerkereskedésében.